

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการทดลองเรื่องผลโปรแกรมให้สุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกในแกนนำสุขภาพประจำครัวเรือน อำเภอนาคู จังหวัด กาฬสินธุ์ รูปแบบการศึกษาแบบกึ่งทดลอง(Quasi Experimental Research) แบบสองกลุ่มควบคุมตัวแปร วัดผลก่อนหลัง(pre test – post test control group design) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง2 สัปดาห์ แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งกำหนดค่า $\alpha = 0.05$ เป็นเกณฑ์ในการยอมรับสมมติฐาน ผู้ศึกษาได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 1.ข้อมูลทั่วไป
2. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก
3. การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก

ข้อมูลทั่วไป

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของแกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีลักษณะทางประชากร ดังนี้

เพศ พบว่า แกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีจำนวนเพศชาย และเพศหญิงเท่ากัน คือ กลุ่มละ 15 คน ร้อยละ 50.0

อายุพบว่า แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 31 – 49 ปี อายุเฉลี่ย 41 ปี โดยแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวในกลุ่มทดลองอายุต่ำสุด 31 ปี อายุสูงสุด 48 ปี อายุเฉลี่ย 41.03 ปี กลุ่มเปรียบเทียบมีอายุเฉลี่ย 40.97 ปี อายุต่ำสุด 31 ปี อายุสูงสุด 49 ปี โดยในแต่ละช่วงอายุมีสัดส่วนใกล้เคียงกันในแต่ละกลุ่มและมีสัดส่วนที่เท่ากันระหว่างกลุ่มเปรียบเทียบและกลุ่มทดลอง

การศึกษาของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจบการศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษา ร้อยละ100 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

อาชีพของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ100 ทั้งกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ชื่อตัวแปรและระดับของตัวแปร	กลุ่มทดลอง(n=30)		กลุ่มเปรียบเทียบ(n=30)		รวม(n=60)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
ชาย	15	50	15	50	30	50
หญิง	15	50	15	50	30	50
2. อายุ (ปี)						
30 - 34 ปี	6	20.0	6	20.0	12	20.0
35 - 39 ปี	8	26.7	8	26.7	16	26.7
40 - 44 ปี	6	20.0	6	20.0	12	20.0
45 ปีขึ้นไป	10	33.3	10	33.3	20	33.3
$\bar{X}$, S.D.	41.03 , 5.54		40.97 , 5.76		41.00 , 5.60	
ต่ำสุด,สูงสุด	31 , 48		31 , 49		31 , 49	
3.การศึกษาประถมศึกษา	30	100	30	100	60	100
4.อาชีพเกษตรกร	30	100	30	100	60	100

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจำแนกตาม เพศและกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	กลุ่มทดลอง				กลุ่มเปรียบเทียบ				รวม			
	เพศชาย		เพศหญิง		เพศชาย		เพศหญิง		เพศชาย		เพศหญิง	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
30 – 34 ปี	3	10.0	3	10.0	3	10.0	3	10.0	6	10.0	6	10.0
35 – 39 ปี	4	13.3	4	13.3	4	13.3	4	13.3	8	13.3	8	13.3
40 – 44 ปี	3	10.0	3	10.0	3	10.0	3	10.0	6	10.0	6	10.0
45 ปีขึ้นไป	5	16.7	5	16.7	5	16.7	5	16.7	10	16.7	10	16.7
รวม	15	50.0	15	50.0	15	50.0	15	50	30	50.0	30	50.0

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก

1. ความรู้รายข้อเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่าก่อนการทดลองแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองส่วนมากร้อยละ 90 ขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก ในเรื่องยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออกชอบวางไข่ในน้ำตามภาชนะน้ำขังในบ้านและบริเวณบ้านมาก ฤดูฝนพบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกมากที่สุด ควรกำจัดยุงในระยะเป็นลูกน้ำง่าย และสะดวกที่สุด และการสำรวจ ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายควรทำทุกสัปดาห์ และแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองร้อยละ 93.3 ก่อนการทดลองมีความรู้ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับอายุเฉลี่ยของยุงตัวโตเต็มวัยที่สามารถนำโรคไข้เลือดออกได้คือยุงตัวเมียซึ่งมีอายุเฉลี่ยประมาณ 30-45 วัน รองลงมาแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองอีกร้อยละ 60 ไม่รู้ ไม่คิดว่าการป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชนเป็นหน้าที่ของทุกคนต้องช่วยกัน ส่วนในเรื่องการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในเรื่องอื่นๆก่อนการทดลองแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองมากกว่าร้อยละ 50 มีความรู้ ความเข้าใจในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก และในแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบร้อยละ 90 ก่อนการทดลองมีความรู้ ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก ในเรื่องอายุของยุงลายตัวโตเต็มวัยที่มีอายุเฉลี่ยประมาณ 30-45 วัน รองลงมาร้อยละ 66.7 ไม่ทราบว่า เด็กนักเรียนป่วยเป็นไข้เลือดออกมากที่สุด และอีกร้อยละ 60 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ 1 ครั้งสามารถออกฤทธิ์นานที่สุด 3 เดือน ก่อนการทดลองส่วนมากแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบระหว่างร้อยละ 60 – 85 มีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเรื่อง การป้องกันไม่ให้ยุงกัดจะไม่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก ยุงลายมีลักษณะขาและตัวลายดำสลับขาว ขนาดปานกลาง ชอบออกหากินตอนกลางวัน วางไข่ในน้ำตามภาชนะน้ำขังในบ้านและบริเวณบ้านมากที่สุด การหาภาชนะปิดฝาโถ้งให้มิดชิดเป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่ในโถ้งน้ำดื่มที่เหมาะสมที่สุด การทำลายภาชนะที่ไม่ใช้ โดยเก็บไปเผาหรือฝัง เป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่ และแจ้ง อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ทราบเมื่อมีผู้ป่วยสงสัยเป็นโรคไข้เลือดออกในชุมชน

ในหลังการทดลองทันทีที่แกนนำสุขภาพกลุ่มทดลอง มากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไปส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในแต่ละเรื่อง ยกเว้นเรื่องอายุเฉลี่ยของยุงตัวโตเต็มวัยซึ่งแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองมากกว่าร้อยละ 80 ยังคงมีความรู้ที่คลาดเคลื่อนอยู่ ในส่วนความรู้ของแกนนำสุขภาพกลุ่มเปรียบเทียบมากกว่าร้อยละ 90 หลังการทดลองทันทีที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในเรื่องฤดูฝนพบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกมากที่สุด ควรกำจัดยุงในระยะเป็นลูกน้ำง่าย สะดวกที่สุด และการสำรวจ ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรค

ไข้เลือดออกควรทำทุกสัปดาห์ ในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกที่แกนนำสุขภาพกลุ่มเปรียบเทียบมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไปหลังทดลองทันทีที่ยังมีความรู้ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนอยู่ ได้แก่การใช้ยาฉีดพ่นยุงในบ้าน ระยะเวลาที่ทรายกำจัดยุงออกฤทธิ์ได้นานที่สุด และการป้องกันโรคไข้เลือดออกชุมชนเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนต้องช่วยกัน หลังการทดลองทันทีที่ส่วนมากแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบระหว่างร้อยละ 60 – 85 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเรื่อง การป้องกันไม่ให้ยุงกัดจะไม่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก ยุงลายชอบออกหากินตอนกลางวัน ชอบวางไข่ในน้ำตามภาชนะน้ำขังในบ้านและบริเวณบ้านมากที่สุด การพ่นยาฆ่ายุงทุกวันเป็นการกำจัดยุงที่ไม่เหมาะสม การหาภาชนะปิดฝาโอ่งให้มิดชิดเป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่ในโอ่งน้ำดื่มที่เหมาะสมที่สุด การทำลายภาชนะที่ไม่ใช้ โดยเก็บไปเผาหรือฝัง เป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่ การเก็บเสื้อผ้าเข้าสู่ตู้ทุกวันไม่ใช่การป้องกันโรคไข้เลือดออก และแจ้ง อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ทราบเมื่อมีผู้ป่วยสงสัยเป็นโรคไข้เลือดออกในชุมชน

ส่วนหลังการทดลอง 2 สัปดาห์แกนนำสุขภาพกลุ่มทดลองส่วนมากร้อยละ 70 ขึ้นไปมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในแต่ละเรื่อง แต่ยังคงมีความรู้ที่คลาดเคลื่อนในเรื่องอายุเฉลี่ยของยุงตัวโตเต็มวัยอยู่ ร้อยละ 80 ของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองในแกนนำสุขภาพกลุ่มเปรียบเทียบร้อยละ 90 ขึ้นไปหลังทดลอง 2 สัปดาห์มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในเรื่องฤดูฝนพบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกมากที่สุด ควรกำจัดยุงในระยะเป็นลูกน้ำง่ายที่สุด และการสำรวจ ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรคไข้เลือดออกควรทำทุกสัปดาห์ ในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกที่แกนนำสุขภาพกลุ่มเปรียบเทียบมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไปหลังทดลอง 2 สัปดาห์ ยังมีความรู้ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนอยู่ ได้แก่เด็กวัยเรียน พบเป็นไข้เลือดออกมากที่สุด ใส่ทรายกำจัดยุง1ครั้งจะออกฤทธิ์ได้นานที่สุด 3 เดือน และการป้องกันโรคไข้เลือดออกชุมชนเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนต้องช่วยกัน หลังการทดลอง 2 สัปดาห์ส่วนมากแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบระหว่างร้อยละ 60 – 85 ยังคงมีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเรื่อง การป้องกันไม่ให้ยุงกัดจะไม่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก ยุงลายมีลักษณะขาและตัวลายดำสลับขาว ขนาดปานกลาง ชอบออกหากินตอนกลางวัน วางไข่ในน้ำตามภาชนะน้ำขังในบ้านและบริเวณบ้านมากที่สุด การหาภาชนะปิดฝาโอ่งให้มิดชิดเป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่ในโอ่งน้ำดื่มที่เหมาะสมที่สุด การทำลายภาชนะที่ไม่ใช้ โดยเก็บไปเผาหรือฝัง เป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่และแจ้ง อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ทราบเมื่อมีผู้ป่วยสงสัยเป็นโรคไข้เลือดออกในชุมชน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเกณฑ์นำสุขภาพประจำครอบครัวที่มีความรู้ถูกต้องในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก

ความรู้เกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก	ก่อนทดลอง		หลังทดลองทันที		หลังทดลอง 2 สัปดาห์	
	n	%	n	%	n	%
กลุ่มทดลอง						
1.ไม่ให้ยุ่งกัจะ ไม่ป่วยเป็น โรคไข้เลือดออก	22	73.3	28	93.3	29	96.7
2.ยุงลายมีลักษณะขาและตัวลายดำสลับขาว ขนาดปานกลาง	16	53.3	28	93.3	29	96.7
3.ยุงลายชอบออกหากินตอนกลางวัน	22	73.3	28	93.3	30	100.0
4.ยุงลายชอบเกาะอาศัยที่บริเวณมุมมืด และอับชื้นในบ้าน	16	53.3	29	96.7	25	83.3
5.ยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออกชอบวางไข่ในน้ำตามภาชนะน้ำขังในบ้านและบริเวณบ้าน	27	90.0	29	96.7	29	96.7
6.ยุงลายตัวโตเต็มวัยมีอายุเฉลี่ยประมาณ 30-45 วัน	2	6.7	5	16.7	6	20.0
7.เด็กวัยเรียนพบเป็น โรคไข้เลือดออกมากที่สุด	14	46.7	23	76.7	22	73.3
8.ฤดูฝนพบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกมากที่สุด	29	96.7	29	96.7	29	96.7
9.การใส่ทรายอะเบทในมุมอับในบ้านและป่ารกบริเวณบ้านไม่ใช่การป้องกันโรคไข้เลือดออก	21	70.0	30	100.0	28	93.3
10.ควรกำจัดยุงในระยะเป็นลูกน้ำง่าย และสะดวกที่สุด	28	93.3	30	100.0	30	100.0
11.การสำรวจ ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรคไข้เลือดออกควรทำทุกสัปดาห์	27	90.0	30	100.0	30	100.0
12.การพ่นยาฆ่ายุงทุกวันเป็นการกำจัดยุงนำโรคไข้เลือดออกที่ไม่เหมาะสม	18	60.0	29	96.7	30	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง ทันที		หลังทดลอง 2สัปดาห์	
	n	%	n	%	n	%
13.การใช้ยาฆ่ายุงพ่นภายในบ้านควรฉีดพ่นบริเวณตามซอกมุม ใต้ตู้ โต๊ะ พอประมาณ จากนั้นให้ฉีดพ่นฟุ้งกระจายทั่วห้อง	13	43.3	27	90.0	24	80.0
14.การหาภาชนะปิดฝาโอ่งให้มีฉิดฉิดเป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่ในโอ่งน้ำดื่มที่เหมาะสมที่สุด	18	60.0	29	96.7	30	100.0
15.การใส่ทรายกำจัดลูกน้ำควรใส่ในภาชนะที่มีน้ำขังข้างบ้าน ในบ้านที่ไม่สามารถปิดหรือทำลายได้	16	53.3	21	70.0	22	73.3
16.ทรายกำจัดลูกน้ำออกฤทธิ์นานที่สุด3 เดือน	16	53.3	20	66.7	21	70.0
17.การทำลายภาชนะที่ไม่ใช้ โดยเก็บไปเผาหรือฝัง เป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่	23	76.7	28	93.3	30	100.0
18.การเก็บเสื้อผ้าไว้ในตู้ ไม่แขวนตากนอกตู้ทุกวัน ไม่ใช่การป้องกันโรคไข้เลือดออก	15	50.0	28	93.3	24	80.0
19.ประชาชนทุกคนในชุมชนควรช่วยกันป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชน	12	40.0	26	86.7	24	80.0
20.แจ้ง อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ทราบเมื่อมีผู้ป่วยสงสัยเป็นโรคไข้เลือดออกในชุมชน	23	76.7	23	76.7	26	86.7
กลุ่มเปรียบเทียบ						
1.การป้องกันไม่ให้ยุงกัดจะไม่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก	18	60.0	25	83.3	19	63.3

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับความรู้เรื่อง โรคไข้เลือดออก	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง ทันที		หลังทดลอง 2สัปดาห์	
	n	%	n	%	n	%
2.ยุงลายมีลักษณะขาและตัวลายดำสลับขาว ขนาดปานกลาง	20	66.7	16	53.3	22	73.3
3.ยุงลายชอบออกหากินตอนกลางวัน	23	76.7	23	76.7	22	73.3
4.ยุงลายชอบเกาะอาศัยที่บริเวณมุมมืด และอับ ชื้นในบ้าน	13	43.3	22	73.3	21	70.0
5.ยุงลายชอบวางไข่ในน้ำตามภาชนะน้ำขังใน บ้านและบริเวณบ้านมากที่สุด	18	60.0	22	73.3	22	73.3
6.ยุงลายตัวโตเต็มวัยมีอายุเฉลี่ยประมาณ 30-45วัน	3	10.0	1	3.3	1	3.3
7.เด็กวัยเรียนพบเป็น โรคไข้เลือดออกมากที่สุด	10	33.3	17	56.7	10	33.3
8.ฤดูฝนพบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกมากที่สุด	29	96.7	29	96.7	27	90.0
9.การใส่ทรายอะเบทในมุมอับในบ้านและปาร์ก บริเวณบ้านไม่ใช่การป้องกันโรคไข้เลือดออก	15	50.0	16	53.3	16	53.3
10.ควรกำจัดยุงในระยะเป็นลูกน้ำง่าย และ สะดวกที่สุด	27	90.0	30	100.0	27	90.0
11.การสำรวจ ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำ โรคไข้เลือดออกควรทำทุกสัปดาห์	29	96.7	29	96.7	27	90.0
12.การพ่นยาฆ่ายุงทุกวันเป็นการกำจัดยุงนำโรค ไข้เลือดออกที่ไม่เหมาะสม	17	56.7	21	70.0	17	56.7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง ทันที		หลังทดลอง 2สัปดาห์	
	n	%	n	%	n	%
13.การใช้ยาฆ่ายุงพ่นภายในบ้านควรฉีดพ่นบริเวณตามซอกมุม ใต้ตู้ โต๊ะ พอประมาณ จากนั้นให้ฉีดพ่นฟุ้งกระจายทั่วห้อง	15	50.0	9	30.0	14	46.7
14.การหาภาชนะปิดฝาโอ่งให้มิดชิดเป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่ในโอ่งน้ำดื่มที่เหมาะสมที่สุด	24	80.0	25	83.3	23	76.7
15.การใส่ทรายกำจัดลูกน้ำควรใส่ในภาชนะที่มีน้ำขังข้างบ้าน ในบ้านที่ไม่สามารถปิดหรือทำลายได้	16	53.3	17	56.7	17	56.7
16.ทรายกำจัดลูกน้ำออกฤทธิ์นานที่สุด3 เดือน	12	40.0	9	30.0	13	43.3
17.การทำลายภาชนะที่ไม่ใช้ โดยเก็บไปเผาหรือฝัง เป็นการป้องกันไม่ให้ยุงวางไข่	25	83.3	22	73.3	24	80.0
18.การเก็บเสื้อผ้าไว้ในตู้ ไม่แขวนตากนอกตู้ทุกวัน ไม่ใช้การป้องกันโรคไข้เลือดออก	15	50.0	19	63.3	15	50.0
19.ประชาชนทุกคนในชุมชนควรช่วยกันป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชน	13	43.3	14	46.7	13	43.3
20.แจ้ง อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ทราบเมื่อมีผู้ป่วยสงสัยเป็นโรคไข้เลือดออกในชุมชน	19	63.3	19	63.3	21	70.0

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว เมื่อวิเคราะห์แจกแจงความถี่ระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองส่วนมาก ร้อยละ 66.7 มีความรู้ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 12.60 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.41 หลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ มีระดับความรู้อยู่ในระดับดีทุกคนโดยหลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เท่ากับ 17.13 และ17.27 คะแนน ตามลำดับ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการทดลองทันทีเท่ากับ 1.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการทดลอง 2 สัปดาห์เท่ากับ 1.26 ในส่วนแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ส่วนมาก ร้อยละ66.7 มีความรู้ในระดับน้อย แกนนำสุขภาพกลุ่มเปรียบเทียบระหว่างร้อยละ 20 – 25 มีความรู้ระดับดีปานกลาง มีแกนนำสุขภาพกลุ่มเปรียบเทียบไม่ถึงร้อยละ 5 ที่มีความรู้ระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ เท่ากับ 12.03, 12.43 และ 12.27 คะแนน ตามลำดับ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการทดลอง เท่ากับ 3.10 หลังการทดลองทันทีเท่ากับ 2.66 และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ เท่ากับ 2.75 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจำแนกตามระดับความรู้ก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

	ดี		ปานกลาง		น้อย		สรุปผลคะแนน	
	n	%	n	%	n	%	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มทดลอง								
ก่อนทดลอง	4	13.3	6	20.0	20	66.7	12.60	2.41
หลังทดลองทันที	30	100.0	0	0.0	0	0.0	17.13	1.14
หลังทดลอง2 สัปดาห์	30	100.0	0	0.0	0	0.0	17.27	1.26
กลุ่มเปรียบเทียบ								
ก่อนทดลอง	3	10.0	7	23.3	20	66.7	12.03	3.10
หลังทดลองทันที	4	13.3	6	20.0	20	66.7	12.43	2.66
หลังทดลอง2 สัปดาห์	3	10.0	7	23.3	20	66.7	12.27	2.75

3.การเปรียบเทียบความรู้ของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว

3.1 การเปรียบเทียบความรู้ของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุม โรค ไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง ผลการศึกษาพบว่าแกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองท้นมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ <0.001 โดยหลังการทดลองท้นที่แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองมีความรู้มากกว่าก่อนการทดลอง และก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ <0.001 โดยหลังการทดลอง 2 สัปดาห์แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองมีความรู้มากกว่าก่อนการให้สุขศึกษา ส่วนหลังโปรแกรมการทดลองท้นที่กับหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยหลังการทดลอง 2 สัปดาห์แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองมีความรู้มากกว่าหลังการท้นที่ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เรื่อง การป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออก ภายในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลองท้นที่ และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

ตัวแปร	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _d	t	P
ก่อนการทดลอง	30	12.60	2.41	4.53	2.62	9.47	<0.001
หลังการทดลองท้นที่	30	17.13	1.14				
ก่อนการทดลอง	30	12.60	2.41	4.67	2.63	9.72	<0.001
หลังการทดลอง2สัปดาห์	30	17.27	1.26				
หลังการทดลองท้นที่	30	17.13	1.14	0.13	0.34	2.11	0.043
หลังการทดลอง2สัปดาห์	30	17.27	1.26				

3.2 การเปรียบเทียบการความรู้ของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออกของ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ ผลการศึกษา พบว่าแกนนำสุขภาพประจำ ครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองทันทีมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยหลังการทดลองทันทีที่แกน นำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบมีความรู้มากกว่าก่อนการทดลอง และก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ แกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุม โรคไข้เลือดออกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยหลังการทดลอง 2 สัปดาห์แกนนำ สุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบมีความรู้มากกว่าก่อนการทดลอง ส่วนหลังการทดลอง ทันทีกับหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เรื่อง การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ภายในกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

ตัวแปร	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _d	t	P
ก่อนการทดลอง	30	12.03	3.10	0.40	0.72	3.03	0.005
หลังการทดลองทันที	30	12.43	2.66				
ก่อนการทดลอง	30	12.03	3.10	0.23	0.63	2.04	0.050
หลังการทดลอง2สัปดาห์	30	12.27	2.75				
หลังการทดลองทันที	30	12.43	2.66	0.17	0.53	1.72	0.096
หลังการทดลอง2สัปดาห์	30	12.27	2.75				

4. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างกลุ่มทดลองกับเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ ผลการศึกษา พบว่าหลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง มีความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกที่แตกต่างกับแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ <0.001 โดยแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง มีความรู้เฉลี่ยมากกว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนก่อนการทดลองแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง มีความรู้เฉลี่ยไม่แตกต่างกัน กับแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างกลุ่มเปรียบเทียบและกลุ่มทดลอง จำแนกตามก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

ตัวแปร	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	t	P
ก่อนการทดลอง						
กลุ่มเปรียบเทียบ	30	12.03	3.0	0.56	0.79	0.433
กลุ่มทดลอง	30	12.60	2.41	0.44		
หลังการทดลองทันที						
กลุ่มเปรียบเทียบ	30	12.43	2.66	0.48	8.90	<0.001
กลุ่มทดลอง	30	17.13	1.14	0.21		
หลังการทดลอง 2 สัปดาห์						
กลุ่มเปรียบเทียบ	30	12.27	2.75	0.50	9.05	<0.001
กลุ่มทดลอง	30	17.27	1.26	0.23		

การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก

1.การปฏิบัติรายข้อเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว

1.1 การปฏิบัติรายข้อเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง เมื่อวิเคราะห์คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง ผลการศึกษาพบว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ร้อยละ40 ขึ้นไปมีการปฏิบัติเป็นประจำเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องนอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง ส่องตรวจหาลูกน้ำยุงลายเมื่อพบภาชนะที่น้ำขังในบ้านหรือบริเวณบ้าน ปรับปรุงบริเวณบ้านเพื่อกำจัดแหล่งน้ำขังที่อาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หรือที่อาศัยของยุง และตัดหรือทำลายลูกน้ำเมื่อพบเห็นแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวร้อยละ70 ขึ้นไปมีการปฏิบัติบ่อยครั้งเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องเปิดประตูบ้าน หน้าต่าง ฝ้าม่าน ให้ลมพัด แสงแดดส่อง เพื่อระบายอากาศไม่ให้มีดักยุงขึ้น ป้องกันยุงอาศัยอยู่ในบ้าน ขอรับทรายกำจัดลูกน้ำจาก อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ติดตามข่าวสารสอบถาม อสม.หรือผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับสถานการณ์โรคไข้เลือดออกในหมู่บ้านและชุมชน ให้ความร่วมมือในการสำรวจลูกน้ำภายในบ้านและบริเวณบ้าน โดย อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และอยู่ในบ้านบริเวณที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีลมพัด เพื่อป้องกันยุงกัด แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ร้อยละ53.3 มีการปฏิบัติเป็นบางครั้งเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องป้องกันยุงกัดโดยไล่ ตบ ตี หรือใช้เครื่องไฟฟ้าช็อตยุง เมื่อยุงบินเข้าใกล้ และมีแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ส่วนน้อยซึ่งน้อยกว่าร้อยละ10 ไม่ปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องอยู่ในบ้านบริเวณที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีลมพัด เพื่อป้องกันยุงกัด ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัสดุภายในชุมชน ในการป้องกัน กำจัด ลูกน้ำหรือยุง และป้องกันโรคไข้เลือดออก เช่น ใช้สมุนไพรไล่ยุง ผิวนะกรุคป้องกันยุงวางไข่ ขอรับทรายกำจัดลูกน้ำจาก อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และแนะนำคนในครอบครัวให้ป้องกันตนเองไม่ให้ยุงกัดและแนะนำวิธีป้องกันโรคไข้เลือดออก เช่นการใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ เผาหรือผึงขวดแก้ว พลาสติก กะลา ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของเกณฑ์นำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองที่ปฏิบัติในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกก่อนการทดลอง

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1.นอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง	0	0.0	0	0.0	2	6.7	28	93.3
2.ส่องตรวจหาลูกน้ำยุงลายเมื่อพบภาชนะ ที่น้ำขังในบ้านหรือบริเวณบ้าน	0	0.0	6	20.0	10	33.3	14	46.7
3.กำจัดเศษวัสดุ-ภาชนะที่จะเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลายบริเวณบ้านเมื่อพบเห็น	0	0.0	7	23.3	14	46.7	9	30.0
4.ปรับปรุงบริเวณบ้านเพื่อกำจัดแหล่งน้ำ ขังที่อาจจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หรือที่ อาศัยของยุง	0	0.0	6	20.0	10	33.3	14	46.7
5.ตัดหรือทำลายลูกน้ำทิ้งเมื่อพบเห็น	0	0.0	3	10.0	15	50.0	12	40.0
6.ปิดฝาโถ้งน้ำหรือภาชนะใส่น้ำดื่ม น้ำใช้ ทันทีเมื่อไม่ได้ใช้น้ำ เพื่อป้องกันยุงลง วางไข่	0	0.0	3	10.0	19	63.3	8	26.7
7.จัดทำความสะอาดผิวด้านในโถ้งน้ำ หรือภาชนะเก็บน้ำในบ้าน เมื่อเปลี่ยนน้ำ	0	0.0	2	6.7	19	63.3	9	30.0
8.ป้องกันยุงกัดโดยใส่ ครอบ ตี หรือใช้ เครื่องไฟฟ้าช็อตยุง เมื่อยุงบินเข้าใกล้	0	0.0	16	53.3	9	30.0	5	16.7
9.ใส่เกลือ ผงซักฟอก น้ำส้มสายชูหรือ สิ่งของอื่นๆที่ไม่สามารถให้ยุงลงวางไข่ ในภาชนะที่มีน้ำขังภายในบ้าน เช่น ขาตู้ กับข้าว แจกันดอกไม้	0	0.0	7	23.3	14	46.7	9	30.0
10.เปิดประตูบ้าน หน้าต่าง ฝ้าม่าน ให้ลม พัด แสงแดดส่อง เพื่อระบายอากาศไม่ให้ มีดอับชื้น ป้องกันยุงอาศัยอยู่ในบ้าน	0	0.0	4	13.3	25	83.3	1	3.3

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
11.คัดแปลงภาชนะที่ไม่มีประโยชน์ นำมาใช้เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น ทำ กระถางต้นไม้จากยางรถยนต์เก่า	1	3.3	6	20.0	14	46.7	9	30.0
12.แยกขยะ เก็บขวดแก้ว/พลาสติกขาย กะลาทำเชื้อเพลิง เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ ลูกน้ำยุงลาย	0	0.0	2	6.7	19	63.3	9	30.0
13.เก็บเสื้อผ้าในตู้ ไม่แขวนตากนอกตู้ เพื่อไม่ให้ยุงเกาะอาศัย	0	0.0	5	16.7	18	60.0	7	23.3
14.อยู่ในบ้านบริเวณที่มีแสงสว่าง เพียงพอ มีลมพัด เพื่อป้องกันยุงกัด	2	6.7	2	6.7	21	70.0	5	16.7
15.แนะนำคนในครอบครัวให้ป้องกัน ตนเองไม่ให้ยุงกัดและแนะนำวิธีป้องกัน โรคไข้เลือดออก	1	3.3	2	6.7	17	56.7	10	33.3
16.แนะนำเพื่อนบ้านเกี่ยวกับวิธีการ ควบคุมกำจัดลูกน้ำ	0	0.0	5	16.7	17	56.7	8	26.7
17.ให้ความร่วมมือในการสำรวจลูกน้ำ ภายในบ้านและบริเวณบ้าน	0	0.0	3	10.0	22	73.3	5	16.7
18.ขอรับทรายกำจัดลูกน้ำจาก อสม./ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1	3.3	1	3.3	24	80.0	4	13.3
19.ติดตามข่าวสาร เกี่ยวกับสถานการณ์ โรคไข้เลือดออกในหมู่บ้าน	0	0.0	4	13.3	23	76.7	3	10.0
20.ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัสดุภายใน ชุมชน ในการป้องกัน กำจัดลูกน้ำหรือยุง และป้องกัน โรคไข้เลือดออก	2	6.7	9	30.0	13	43.3	6	20.0

1.2 การปฏิบัติรายข้อเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ เมื่อวิเคราะห์คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง 2 สัปดาห์ พบว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวมากกว่าร้อยละ 80 มีการปฏิบัติเป็นประจำเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องนอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง แนะนำคนในครอบครัวให้ป้องกันตนเองไม่ให้ยุงกัดและวิธีการป้องกันโรคไข้เลือดออก เปิดประตูบ้าน หน้าต่าง ผ้าม่าน ให้ลมพัด แสงแดดส่อง เพื่อระบายอากาศไม่ให้มีดอับชื้น ป้องกันยุงอาศัยอยู่ในบ้าน และปิดฝาโอ่งน้ำหรือภาชนะใส่น้ำดื่ม น้ำใช้ทันทีเมื่อไม่ได้ใช้น้ำ เพื่อป้องกันยุงลงวางไข่ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างร้อยละ 30 - 45 มีการปฏิบัติบ่อยครั้งเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องแยกขยะ เก็บขยะแก้ว พลาสติก ขยะ กะลาทำเชื้อเพลิง เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ส่องตรวจหาลูกน้ำยุงลายเมื่อพบภาชนะที่น้ำขังในบ้านหรือบริเวณบ้าน ปรับปรุงบริเวณบ้านเพื่อกำจัดแหล่งน้ำขังที่อาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หรือที่อาศัยของยุง ติดตามข่าวสาร สอบถามจาก อสม. ผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับสถานการณ์โรคไข้เลือดออกในหมู่บ้านและชุมชน และคัดแปลงภาชนะที่ไม่มีประโยชน์นำมาใช้เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น ทำกระถางต้นไม้จากยางรถยนต์เก่า ในการปฏิบัติเป็นบางครั้งเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวร้อยละ 30 ปฏิบัติในเรื่องติดตามข่าวสารสอบถาม อสม. ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับสถานการณ์โรคไข้เลือดออกในหมู่บ้านและชุมชน และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัสดุภายในชุมชน ในการป้องกัน กำจัด ลูกน้ำหรือยุง และป้องกันโรคไข้เลือดออก เช่น ใช้สมุนไพรไล่ยุง ผิวนะครูดป้องกันยุงวางไข่ ไม่มีแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวที่ไม่ปฏิบัติเลยเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก หลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของเกณฑ์นำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองที่ปฏิบัติในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1.นอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง	0	0.0	1	3.3	1	3.3	28	93.3
2.ส่องตรวจหาลูกน้ำยุงลายเมื่อพบภาชนะ ที่น้ำขังในบ้านหรือบริเวณบ้าน	0	0.0	1	3.3	11	36.7	18	60.0
3.กำจัดเศษวัสดุ-ภาชนะที่จะเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลายบริเวณบ้านเมื่อพบเห็น	0	0.0	2	6.7	8	26.7	20	66.7
4.ปรับปรุงบริเวณบ้านเพื่อกำจัดแหล่งน้ำ ขังที่อาจจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หรือที่ อาศัยของยุง	0	0.0	2	6.7	10	33.3	18	60.0
5.ดักหรือทำลายลูกน้ำทั้งเมื่อพบเห็น	0	0.0	0	0.0	8	26.7	22	73.3
6.ปิดฝาโอ่งน้ำหรือภาชนะใส่น้ำดื่มน้ำใช้ ทันทีเมื่อไม่ได้ใช้น้ำ เพื่อป้องกันยุงลง วางไข่	0	0.0	1	3.3	4	13.3	25	83.3
7.จัดทำความสะอาดผิวด้านในโอ่งน้ำ หรือภาชนะเก็บน้ำในบ้าน เมื่อเปลี่ยนน้ำ	0	0.0	1	3.3	8	26.7	21	70.0
8.ป้องกันยุงกัดโดยใส่ repellent หรือใช้ เครื่องไฟฟ้าช็อตยุง เมื่อยุงบินเข้าใกล้	0	0.0	6	20.0	8	26.7	16	53.3
9.ใส่เสื้อ ผงซักฟอก น้ำส้มสายชูหรือ สิ่งของอื่นๆที่ไม่สามารถให้ยุงลงวางไข่ ในภาชนะที่มีน้ำขังภายในบ้าน เช่น ขาตู้ กับข้าว แจกันดอกไม้	0	0.0	2	6.7	6	20.0	22	73.3
10.เปิดประตูบ้าน หน้าต่าง ผ้าม่าน ให้ลม พัด แสงแดดส่อง เพื่อระบายอากาศไม่ให้ มีค้อับชื้น ป้องกันยุงอาศัยอยู่ในบ้าน	0	0.0	1	3.3	3	10.0	26	86.7

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
11.ตัดแปลงภาชนะที่ไม่มีประโยชน์ นำมาใช้เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น ทำ กระถางต้นไม้จากยางรถยนต์เก่า	2	6.7	5	16.7	9	30.0	14	46.7
12.แยกขยะ เก็บขวดแก้ว/พลาสติกขาย กะลาทำเชื้อเพลิง เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ ลูกน้ำยุงลาย	0	0.0	1	3.3	13	43.3	16	53.3
13.เก็บเสื้อผ้าในตู้ ไม่แขวนตากนอกตู้ เพื่อไม่ให้ยุงเกาะอาศัย	0	0.0	2	6.7	6	20.0	22	73.3
14.อยู่ในบ้านบริเวณที่มีแสงสว่าง เพียงพอ มีลมพัด เพื่อป้องกันยุงกัด	0	0.0	2	6.7	5	16.7	23	76.7
15.แนะนำคนในครอบครัวให้ป้องกัน ตนเองไม่ให้ยุงกัดและแนะนำวิธีป้องกัน โรคไข้เลือดออก	0	0.0	0	0.0	2	6.7	28	93.3
16.แนะนำเพื่อนบ้านเกี่ยวกับวิธีการ ควบคุมกำจัดลูกน้ำ	0	0.0	2	6.7	7	23.3	21	70.0
17.ให้ความร่วมมือในการสำรวจลูกน้ำ ภายในบ้านและบริเวณบ้าน	0	0.0	1	3.3	6	20.0	23	76.7
18.ขอรับทรายกำจัดลูกน้ำจาก อสม./ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0	0.0	2	6.7	5	16.7	23	76.7
19.ติดตามข่าวสาร เกี่ยวกับสถานการณ์ โรคไข้เลือดออกในหมู่บ้าน	0	0.0	9	30.0	9	30.0	21	70.0
20.ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัสดุภายใน ชุมชน ในการป้องกัน กำจัดลูกน้ำหรือยุง และป้องกันโรคไข้เลือดออก	0	0.0	9	30.0	3	10.0	18	60.0

1.3 การปฏิบัติรายชื่อเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบก่อนการทดลอง จากการวิเคราะห์การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบก่อนการทดลองพบว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการปฏิบัติเป็นประจำเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องนอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง และขอรับทรายกำจัดลูกน้ำจาก อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างร้อยละ 30 - 50 มีการปฏิบัติบ่อยครั้งเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องส่องตรวจหาลูกน้ำยุงลาย เมื่อพบภาชนะที่น้ำขังในบ้านหรือบริเวณบ้าน แยกขยะ เก็บขวดแก้ว พลาสติก ขยะ กะลาทำเชื้อเพลิง เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย อยู่ในบ้านบริเวณที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีลมพัด เพื่อป้องกันยุงกัด แนะนำเพื่อนบ้านเกี่ยวกับวิธีการควบคุมกำจัดลูกน้ำเช่นการใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ เฝ้าหรือฝังขวดแก้ว/พลาสติก กะลา และเปิดประตูบ้าน หน้าต่าง ฝั้วม่าน ให้ลมพัด แสงแดดส่อง เพื่อระบายอากาศไม่ให้มีค้อขึ้น ป้องกันยุงอาศัยอยู่ในบ้าน แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างร้อยละ 30 - 40 มีการปฏิบัติบางครั้งในเรื่องปรับปรุงบริเวณบ้านเพื่อกำจัดแหล่งน้ำขังที่อาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หรือที่อาศัยของยุง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัสดุภายในชุมชน ในการป้องกันกำจัด ลูกน้ำหรือยุง และป้องกันโรคไข้เลือดออก เช่น ใช้สมุนไพรไล่ยุง ผิวนะครูดป้องกันยุงวางไข่ ดัดแปลงภาชนะที่ไม่มีประโยชน์นำมาใช้เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น ทำกระถางต้นไม้จากยางรถยนต์เก่า และป้องกันยุงกัดโดยไล่ ตบ ตี หรือใช้เครื่องไฟฟ้าช็อตยุง เมื่อยุงบินเข้าใกล้ การไม่ปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวร้อยละ 13.3 ไม่ปฏิบัติในเรื่องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัสดุภายในชุมชน ในการป้องกัน กำจัด ลูกน้ำหรือยุง และป้องกันโรคไข้เลือดออก เช่น ใช้สมุนไพรไล่ยุง ผิวนะครูดป้องกันยุงวางไข่ รองลงมาร้อยละ 10.0 ไม่ปฏิบัติในเรื่องป้องกันยุงกัดโดยไล่ ตบ ตี หรือใช้เครื่องไฟฟ้าช็อตยุง เมื่อยุงบินเข้าใกล้ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของเกณฑ์นำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบที่ปฏิบัติในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกก่อนการทดลอง

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1.นอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง	0	0.0	2	6.7	0	0.0	28	93.3
2.ส่องตรวจหาลูกน้ำยุงลายเมื่อพบภาชนะ ที่น้ำขังในบ้านหรือบริเวณบ้าน	0	0.0	3	10.0	15	50.0	12	40.0
3.กำจัดเศษวัสดุ-ภาชนะที่จะเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลายบริเวณบ้านเมื่อพบเห็น	0	0.0	2	6.7	11	36.7	17	56.7
4.ปรับปรุงบริเวณบ้านเพื่อกำจัดแหล่งน้ำ ขังที่อาจจะเป็แหล่งเพาะพันธุ์หรือที่ อาศัยของยุง	0	0.0	12	40.0	7	23.3	11	36.7
5.ตัดหรือทำลายลูกน้ำทิ้งเมื่อพบเห็น	0	0.0	2	6.7	7	23.3	21	70.0
6.ปิดฝาโอ่งน้ำหรือภาชนะใส่น้ำดื่ม น้ำใช้ ทันทีเมื่อไม่ได้ใช้น้ำ เพื่อป้องกันยุงลง วางไข่	0	0.0	2	6.7	5	16.7	23	76.7
7.ขัดทำความสะอาดผิวด้านในโอ่งน้ำ หรือภาชนะเก็บน้ำในบ้าน เมื่อเปลี่ยนน้ำ	0	0.0	3	10.0	6	20.0	21	70.0
8.ป้องกันยุงกัดโดยใส่ ตรี หรือใช้ เครื่องไฟฟ้าช็อตยุง เมื่อยุงบินเข้าใกล้	3	10.0	9	30.0	6	20.0	12	40.0
9.ใส่เกลือ ผงซักฟอก น้ำส้มสายชูหรือ สิ่งของอื่นๆที่ไม่สามารถให้ยุงลงวางไข่ ในภาชนะที่มีน้ำขังภายในบ้าน เช่น ขาตู้ กับข้าว แจกันดอกไม้	2	6.7	5	16.7	5	16.7	18	60.0
10.เปิดประตูบ้าน หน้าต่าง ผ้าม่าน ให้ลม พัด แสงแดดส่อง เพื่อระบายอากาศไม่ให้ มีดอับชื้น ป้องกันยุงอาศัยอยู่ในบ้าน	0	0.0	1	3.3	9	30.0	20	66.7

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
11.ดัดแปลงภาชนะที่ไม่มีประโยชน์ นำมาใช้เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น ทำ กระถางต้นไม้จากยางรถยนต์เก่า	2	6.7	9	30.0	9	30.0	10	33.3
12.แยกขยะ เก็บขวดแก้ว/พลาสติกขาย กะลาทำเชื้อเพลิง เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ ลูกน้ำยุงลาย	0	0.0	5	16.7	10	33.3	15	50.0
13.เก็บเสื้อผ้าในตู้ ไม่แขวนตากนอกตู้ เพื่อไม่ให้ยุงเกาะอาศัย	0	0.0	7	23.3	7	23.3	16	53.3
14.อยู่ในบ้านบริเวณที่มีแสงสว่าง เพียงพอ มีลมพัด เพื่อป้องกันยุงกัด	0	0.0	1	3.3	10	33.3	19	63.3
15.แนะนำคนในครอบครัวให้ป้องกัน ตนเองไม่ให้ยุงกัดและแนะนำวิธีป้องกัน โรคไข้เลือดออก	0	0.0	1	3.3	7	23.3	22	73.3
16.แนะนำเพื่อนบ้านเกี่ยวกับวิธีการ ควบคุมกำจัดลูกน้ำ	0	0.0	3	10.0	10	33.3	17	56.7
17.ให้ความร่วมมือในการสำรวจลูกน้ำ ภายในบ้านและบริเวณบ้าน	0	0.0	4	13.3	3	10.0	23	76.7
18.ขอรับทรายกำจัดลูกน้ำจาก อสม./ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1	3.3	0	0.0	5	16.7	24	80.0
19.ติดตามข่าวสาร เกี่ยวกับสถานการณ์ โรคไข้เลือดออกในหมู่บ้าน	0	0.0	1	3.3	7	23.3	22	73.3
20.ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัสดุภายใน ชุมชน ในการป้องกัน กำจัดลูกน้ำหรือยุง และป้องกันโรคไข้เลือดออก	4	13.3	11	36.7	4	13.3	11	36.7

1.4 การปฏิบัติรายข้อเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ จากการวิเคราะห์การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ พบว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวมากกว่าร้อยละ 80 มีการปฏิบัติเป็นประจำเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องนอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง อยู่ในบริเวณที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีลมพัด เพื่อป้องกันยุงกัด ปิดฝาโอ่งน้ำหรือภาชนะใส่น้ำดื่ม น้ำใช้ทันทีเมื่อไม่ได้ใช้น้ำ เพื่อป้องกันยุงลงวางไข่ และให้ความร่วมมือกับ อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการสำรวจลูกน้ำภายในบ้านและบริเวณบ้าน แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างร้อยละ 40 - 60 มีการปฏิบัติบ่อยครั้งเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในเรื่องส่องตรวจหาลูกน้ำยุงลายเมื่อพบภาชนะที่น้ำขังในบ้านหรือบริเวณบ้าน แยกขยะ เก็บขวดแก้ว/พลาสติกขาย กะลาทำเชื้อเพลิง เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และเก็บเสื้อผ้าในตู้ ไม่แขวนตากนอกตู้ เพื่อไม่ให้ยุงเกาะอาศัย แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวร้อยละ 36.7 มีการปฏิบัติบางครั้งในเรื่องติดตามข่าวสาร คัดแปลงภาชนะที่ไม่มีประโยชน์นำมาใช้เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น ทำกระถางต้นไม้จากยางรถยนต์เก่า และพบว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวร้อยละ 6.7 ยังมีการไม่ปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคในเรื่องป้องกันยุงกัดโดยไล่ ตบ ตี หรือใช้เครื่องไฟฟ้าช็อตยุง เมื่อยุงบินเข้าใกล้ และใส่เกลือ ผงซักฟอก น้ำส้มสายชูหรือสิ่งของอื่นๆที่ไม่สามารถให้ยุงลงวางไข่ในภาชนะที่มีน้ำขังภายในบ้าน เช่น ขาดูกับข้าว แจกันดอกไม้ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบที่ปฏิบัติในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1.นอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง	0	0.0	1	3.3	2	6.7	27	90.0
2.ส่องตรวจหาลูกน้ำยุงลายเมื่อพบภาชนะที่น้ำขังในบ้านหรือบริเวณบ้าน	0	0.0	3	10.0	17	56.7	10	33.3

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
3.กำจัดเศษวัสดุ-ภาชนะที่จะเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลายบริเวณบ้านเมื่อพบเห็น	0	0.0	3	10.0	11	36.7	16	53.3
4.ปรับปรุงบริเวณบ้านเพื่อกำจัดแหล่งน้ำ ขังที่อาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หรือที่อาศัย ของยุง	0	0.0	8	26.7	5	16.7	17	56.7
5.ดักหรือทำลายลูกน้ำยุงเมื่อพบเห็น	0	0.0	3	10.0	10	33.3	17	56.7
6.ปิดฝาโอ่งน้ำหรือภาชนะใส่น้ำดื่ม น้ำใช้ ทันทีเมื่อไม่ได้ใช้น้ำ เพื่อป้องกันยุงลง วางไข่	0	0.0	2	6.7	3	10.0	25	83.3
7.จัดทำความสะอาดผิวด้านในโอ่งน้ำ หรือภาชนะเก็บน้ำในบ้าน เมื่อเปลี่ยนน้ำ	0	0.0	2	6.7	6	20.0	22	73.3
8.ป้องกันยุงกัดโดยใส่ ตบ ตี หรือใช้ เครื่องไฟฟ้าช็อตยุง เมื่อยุงบินเข้าใกล้	2	6.7	8	26.7	6	20.0	14	46.7
9.ใส่เกลือ ผงซักฟอก น้ำส้มสายชูหรือ สิ่งของอื่นๆที่ไม่สามารถให้ยุงลงวางไข่ ในภาชนะที่มีน้ำขังภายในบ้าน เช่น ขาดู กับข้าว แจกันดอกไม้	2	6.7	4	13.3	10	33.3	14	46.7
10.เปิดประตูบ้าน หน้าต่าง ผ้าม่าน ให้ลม พัด แสงแดดส่อง เพื่อระบายอากาศไม่ให้ มีดอับชื้น ป้องกันยุงอาศัยอยู่ในบ้าน	0	0.0	4	13.3	5	16.7	21	70.0
11.คัดแปลงภาชนะที่ไม่มีประโยชน์ นำมาใช้เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น ทำ กระถางต้นไม้จากยางรถยนต์เก่า	0	0.0	11	36.7	8	26.7	11	36.7

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุม โรคไข้เลือดออก	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ นานๆครั้ง		ปฏิบัติ บ่อยครั้ง		ปฏิบัติ ทุกครั้ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%
12.แยกขยะ เก็บขวดแก้ว/พลาสติกขาย กะลาทำเชื้อเพลิง เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ ลูกน้ำยุงลาย	0	0.0	3	10.0	12	40.0	15	50.0
13.เก็บเสื้อผ้าในตู้ ไม่แขวนตากนอกตู้ เพื่อไม่ให้ยุงเกาะอาศัย	0	0.0	4	13.3	12	40.0	14	46.7
14.อยู่ในบ้านบริเวณที่มีแสงสว่าง เพียงพอ มีลมพัด เพื่อป้องกันยุงกัด	0	0.0	0	0.0	4	13.3	26	86.7
15.แนะนำคนในครอบครัวให้ป้องกัน ตนเองไม่ให้ยุงกัดและแนะนำวิธีป้องกัน โรคไข้เลือดออก	0	0.0	2	6.7	9	30.0	19	63.3
16.แนะนำเพื่อนบ้านเกี่ยวกับวิธีการ ควบคุมกำจัดลูกน้ำ	0	0.0	6	20.0	9	30.0	15	50.0
17.ให้ความร่วมมือในการสำรวจลูกน้ำ ภายในบ้านและบริเวณบ้าน	0	0.0	2	6.7	4	13.3	24	80.0
18.ขอรับทรายกำจัดลูกน้ำจาก อสม./ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0	0.0	1	3.3	8	26.7	21	70.0
19.ติดตามข่าวสาร เกี่ยวกับสถานการณ์ โรคไข้เลือดออกในหมู่บ้าน	0	0.0	3	10.0	6	20.0	21	70.0
20.ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัสดุภายใน ชุมชน ในการป้องกัน กำจัดลูกน้ำหรือยุง และป้องกันโรคไข้เลือดออก	1	3.3	8	26.7	9	30.0	12	40.0

2. ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจากการวิเคราะห์แจกแจงความถี่ระดับคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองส่วนมากร้อยละ 66.7 มีการปฏิบัติในระดับดีมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีน้อย ร้อยละ 20.0 และการปฏิบัติในระดับดีปานกลาง ร้อยละ 13.3 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติก่อนการทดลอง เท่ากับ 48.23 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.86 หลังการทดลอง 2 สัปดาห์แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 86.7 อีกร้อยละ 13.3 มีการปฏิบัติในระดับดีปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ เท่ากับ 52.67 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.71 ในส่วนแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ส่วนมากร้อยละ 60 ขึ้นไป มีการปฏิบัติในระดับดีมาก ก่อนการทดลองมีระดับการปฏิบัติดีปานกลาง ร้อยละ 23.3 และระดับการปฏิบัติที่ดีน้อย อีกร้อยละ 13.3 ในหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ อีกร้อยละ 26.7 มีการปฏิบัติดีปานกลาง และร้อยละ 6.7 มีระดับการปฏิบัติที่ดีน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติก่อนการทดลองเท่ากับ 48.50 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.77 และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติเท่ากับ 49.10 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.76 ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจำแนกตามระดับการปฏิบัติ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

	ดีมาก		ดีปานกลาง		ดีน้อย		สรุปผลคะแนน	
	n	%	n	%	n	%	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มทดลอง								
ก่อนทดลอง	20	66.7	4	13.3	6	20.0	48.23	6.86
หลังทดลอง 2 สัปดาห์	26	86.7	4	13.3	0	0.0	52.67	4.71
กลุ่มเปรียบเทียบ								
ก่อนทดลอง	19	63.3	7	23.3	4	13.3	48.50	7.77
หลังทดลอง 2 สัปดาห์	20	66.7	8	26.7	2	6.7	49.10	6.76

3.การเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว

3.1 การเปรียบเทียบการปฏิบัติของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนพบว่า แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยหลังการทดลอง 2 สัปดาห์แกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติที่ดีมากกว่าก่อนการทดลอง ส่วนแกนนำสุขภาพประจำครัวเรือนกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเรื่อง การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ภายในกลุ่มเปรียบเทียบและกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

ตัวแปร	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _d	t	P
กลุ่มทดลอง							
ก่อนการทดลอง	30	48.23	6.86	4.43	8.43	2.88	0.007
หลังการทดลอง2สัปดาห์	30	52.67	4.71				
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนการทดลอง	30	48.50	7.77	0.60	10.42	0.31	0.755
หลังการทดลอง2สัปดาห์	30	49.10	6.76				

4.การเปรียบเทียบการปฏิบัติของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว พบว่าหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองกับแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง มีการปฏิบัติที่ดีมากกว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนก่อนการทดลองแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลอง มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน กับแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างกลุ่ม
เปรียบเทียบกับกลุ่มทดลอง จำแนกตามก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

ตัวแปร	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	t	P
ก่อนการทดลอง						
กลุ่มเปรียบเทียบ	30	48.50	7.77	1.42	0.14	0.888
กลุ่มทดลอง	30	48.23	6.86	1.25		
หลังการทดลอง2 สัปดาห์						
กลุ่มเปรียบเทียบ	30	49.10	6.76	1.23	2.37	0.021
กลุ่มทดลอง	30	52.67	4.71	0.86		